

V trdi zemlji rabi nam ekstirpator. Če pa tudi to orodje trdega zemljišča ne premaga, vzamemo plug in podorjemo strnišče mogoče plitvo, in z brano povlačimo. Je pa zemlja jako suha, treba jo je z valjarjem povaljati. Do jeseni požene vse plevelno seme nahajajoče se v zgornjih plastéh ter pride mladi plevel ves pri jesenskem oranji globoko pod grudo in pogine.

Če takošno njivo kmalu spomladi ne posejemo, treba jo z brano povleči brž, ko je zemlja usahnena. Sedaj požene plevel zopet in pride pri bližnjem oranji globoko v zemljo in je uničen. Najbolje pokonča plevel čista praha. Treba je pa pripomagati z oranjem, vlačanjem in valjanjem. Slednje potrebno je posebno, če je vreme sušno, kajti tako plevelno seme hitro in gotovo požene in tudi vse grude razpadejo. Če bi vsled tega njiva postala preveč vzrahljana, kar ziminam škoduje, izorjemo jo ob konci poletja ali v začetku jeseni ob vlažnem vremenu, vlačiti in valjati z valjarjem pa sedaj ni potrebno. Krivo bilo bi pa, ko bi šli orat brž, ko se prvi plevel prikaže. Bolje storimo, če počakamo, da ves plevel požene, ki ni pregloboko v zemlji. Čem lepše ozeleni njiva, tem bolje. Plevel slobodno visoko vzraste, posamezne rastline tudi naj cvetejo. Vse to ne škoduje nič, še le koristi, ker je podorani plevel dober gnoj. Le eno moramo zabraniti. Plevelne rastline nam ne smejo tako dolgo rasti, da bi seme narejale.

Za praho najbolji pomoček plevel pokončati je sadenje okopavnih sadežev, na pr. krompirja, pese itd. Držati pa se je vodila, da plevelno seme prisilimo pognati in potem se ne smemo truda in dela bati, da mladi plevel pokončamo. Ni torej prav, če potem, ko smo krompir posadili, nečemo suhe njive z valjarjem povaljati, češ, tedaj bo vse gosto plevela poglalo. To je ravno želeli.

Plevel naj le požene, da ga potem pri okopavanji podsekamo. Če ne povaljamo suhe zemlje, plevelno seme res ne požene, pa ostane v zemlji in se pokaže v žitu prihodnje leto. Seme plevelno najlože zatremo ob vlažnem vremenu, kajti takrat seme najrajše požene in potem lahko mladi plevel pokončamo. Druga je s plevelom, ki se tudi po korenskih izrastkih zaploja in zareja. Tukaj nam ugaja bolj sušno vreme. Najbolj sitna je pirika. To pokončati je zelo težavno delo. Korenovi izrastki so žilavega življenja ter ne poginejo, če tudi celo zimo na gnojišči ležijo.

Drugi plevel zatremo, če ga podorjemo, predno seme naredi. Piriki takošno oranje nič ne škoduje, marveč koristi, kajti med oranjem raztrgamo korene na več kosov, a vsaki kos je živ in se spremeni v novo plevelno rastlino. Zato si ne moremo drugače pomagati, kakor da vse živo korenje pirnično iz njive zemlje odpravljamo. V to svrho treba zaporednega oranja, enkrat globljeje, drugokrat plitveje. Za oranjem pa moramo iti z brano vlačiti, da korene na vrh spravimo. Toda le ob posebno vročem vremenu jih smemo ležati pustiti, da se posušijo. Sicer pa je vselej svetovati, da vso piriko z brano z njive potegnemo in odpravimo. Pri drugih plevelih smemo čakati, da njiva prav lepo ozeleni. Pri piriki in sploh plevelih, ki se tudi po korenskih izrastkih zarejajo, pa ne smemo tako dolgo čakati. Tukaj kaže zaporedoma iti orat eden-, dva in trikrat, če le utegnemo. Za vsakim oranjem pa moramo trdno dati njivo povleči in ves plevel z nje potegniti.

Piriko nekateri operejo in živini kladejo. Drobnó zrezano in z drugo krmo pomešano jo živali rado žrejo, ker ima mnogo sladkorja v sebi.

Ne delajmo potrate s krmo.

Hudo je, če kmetovalcu za živino krme zmanjka. Najlože se temu v okom prihaja, ako začnemo še o pravem času varčno ravnati s spravljeno krmo. Varčno ono ravnanje pa ni tako razumeti, da bi nam živina morala stradati, ampak da s krmo ne delamo nobene potrate sprva, ko jo začnemo polagati. Varčnost ne sme biti skopost, pa ne potrata.

Jeseni je treba krmo razdeliti ter kaže voz srednje velikosti stehtati ali mogoče dobro preceniti, vsakako ne previsoko. Pomisliti je, da seno do spomladi zgubi mnogo na teži in obsežku, na priliko, 100 funtov sena zgubi 15 do 20 funtov, detelja 10 do 25 funtov, otava 20 do 30 funtov. Ko smo tako poizvedeli, koliko da imamo krme, naprej preračunimo, koliko smemo vsaki dan položiti. Sploh pa nepovezanega ne dajajmo sena v hlev in nestehtanega. Delo in trud se res naposled splača.

Pregledati in razdeliti pa moramo krmo tudi po njeni dobroti. Tako moremo slabe krme več, dobre pa manjše polagati, kajti gotovo je, da je cent slabega sena toliko vreden, kakor $\frac{1}{2}$ centa dobrega. Cent dobrega sena več hasne kakor cent slabega.

Razdeliti pa imamo svojo krmo tako, da naposled še vsakako nekaj ostane. Sena in slame ne smemo do zadnje betvice položiti, predno ne dobimo novega. Tukaj velja isto, kakor pri gospodarstvu sploh, zadnji goldinar se ne sme izdati, dokler ni upanja, da pride drugi v mošnjo. Nekaj mora zmiraj v „reservi“ ostati, kajti včasih utegnejo slabe okoliščine pritisniti, da spravijo najvarčnejšega gospodarja v zadrego. — Zato je dobro, da nekaj krme pustimo, nje nikakor v poštev ne jemljimo in le drugo razdelimo za čas do spomladi. Tako ostane zmiraj nekoliko krme za skrajno silo. Ko dobimo novo krmo, tedaj še le ta ostanek spolagamo, da se preveč ne postara, pa ga zopet kmalu založimo z novo krmo ter se naj ne zamudi določiti še delež za drugo leto. Tako se nabere v nekoliko letih precej krme v zalogi, kar se nadaljuje le toliko časa, kolikor gospodarstvu prilega. Preveč storiti tudi tukaj ne kaže.

Vsakako pa si nabere v zalogi krme, ki nas otme iz vsake nezgode. Lotiti smemo se te zaloge le v pravi sili ter jo moramo precej zopet dopolniti. Mogoče, da pridejo leta, ko sicer ni sile, pa vendar nekoliko pomanjkanja. V takih slučajih lahko prenehamo z zalaganjem ter čakamo z njim, dokler ne pridejo zopet dobre letine za krmo. Sploh pa smemo zalogo zmanjšati ali porabiti le v najs krajnejši sili. — Kdor več let tako gospodari, ta ne bode prisiljen svoje živine prerane goniti na svežo pašo.

Marsikdo utegne ugovarjati, da ni mogoče itak pičlo krmo tako jeseni razdeliti, da bi še spomladi nje kaj ostalo. Odgovorimo, da se itak zamore na povedani način razdeliti in pri razdelitvi ostati, če se živini vmes polaga zrnje, oljne prge itd. Takošna klaja se vedno dobi, ne pa seno ali otava. In to je vzrok, da naj gospodar na povedani način ravna in sam sebi pomaga.

O porezavanji vršičevja pri koruzi.

Spisal V. Rohrman, pristav na deželni vinarski šoli na Slapu.

Jako razširjena je navada kmetovalcev, da porezavajo vršičevje koruzi, potem ko je odcvetela, in ga pokladajo živini za krmo. Ja, prav vcepljeno nahajamo to navado včasih v pokrajinah, kjer se kuruza v

veliki meri prideluje. O takem izkoristenji rastoče še koruze se pa nikakor še ne strinjajo nazori skušenih in naprednih kmetovalcev; nekateri so pač za to, med tem, ko ostali zametavajo tako postopanje. Kaj napačne nazore nahajamo o tem posebno pri mnogih kmetovalcih severnih pokrajin, ki porezavajo vršičevje koruzi, da slednja hitreje dozori, ker se pri tem na splošno drže vodila, da se koruzno vršičevje lahko takoj brez škode poreže, kakor hitro je oplodba dovršena, kakor hitro je koruza odcvetela. Mnozega, a tehtnega oporekanja se tu le takrat lahko zdržimo, kedar bi se to porezovanje raztezalo edino le na prašnično razcvetje (banderce, vršček); kajti s takim početjem bi se ravno znatna škoda ne pouzročila. To se pa ne godi, da bi porezavali edino le prašnično razcvetje, kar bi se njim tudi niti splačalo ne bi.

Malobrižno se ne smemo toraj nikakor poprijeti tega dela! Presojanja, preudarka je potreba, oziraje se pri istem vedno na namen porezovanja koruznega vršičevja in čas, v katerem naj se isto vrši, kajti le namen in čas sta tu odločilna. Namen zamore biti dvojen; mi nameravamo s porezovanjem vršičevja pospeševati zorenje zrna ali pa dobivati postransko v vršičevji kaj dobro porabljivo krmo. Porezovanje vršičevja v prvi namen je uspešno delo, ker koruza vsled tega res hitreje zori. Pa kako tudi ne! S tem, da smo koruzi odvzeli ne le prašnično razcvetje, ampak tudi lep del stebila z listjem vred vrh zgornjega storža, da smo ji siloma odvzeli toraj posamezne dele ali organe, je cela koruzna rastlina v normalni, naravno zakoniti rašči motena, ovirana in tako rekoč prisiljena zoreti. Pri uspehu, ki smo ga tem potom dosegli, ozirati se nam je na drugi strani pa tudi na stroške tacega dela in škodo izvirajočo iz tacega, popolnemu razvitku rastline protinaravnega postopanja!

Iz stališča fiziologije ali življenjeslovja rastlinskega bi to nikakor ne bilo svetovati. Znana je istina, da je zadnje opravilo razvijajoče se rastline izdelovanje semen; v to svrhu potujejo vse v rastlini nabrane tvorilne snovi iz vseh posameznih rastlinskih delov ali organov v seme. To opravilo je pa pri koruzi še le takrat končano, kedar je krovno listje na storžu popolnoma suho in zrnje trdo. Osobito ni tako porezovanje vršičevja svetovati, ako na dalje pomislimo, da ima koruza, kakor znanstvene preiskave pričajo, vse seme-tvorilne snovi uže o času cvetja v sebi nabrane in da jih o času zorenja nič več iz zemlje ne sprejema. Li ni toraj velika škoda, ako mi z vršičevjem vred tudi velik del seme-tvorilnih snovi odvezemo, koje se ne nadomestijo v rastlini? Za kar smo rastlino siloma oropali, tega ne smemo pričakovati v zrnju povrnjenega. Zrno je za vse odvzete snovi toraj revnejše, slabše.

Kljub temu nam je pa tudi znano, da kmetovalec ni vselej pravi gospodar, ako na rastline in živali tem potom vpljiva, da se ozira vedno le iz stališča fiziologije ali življenjeslovja na potrebne pogoje za njih normalno vspevanje, njih zdravje itd. Večkrat je kmetovalec ravno pri nasprotnem postopanju gospodaren! Tegadel vprašati se hočemo pred vsem tudi tu: je li porezovanje vršičevja pri koruzi gospodarstveno opravilno ali ne?

Dokler je listje še zeleno in dokler so lasje pestičnega razcvetja (storža) še sočni, se ne sme nikdar porezavati vršičevje, kajti s tem bi si jako čutno škodovali. Dobili bi le malo in kaj revnega zrna, kakor izkušnje v ozbilji pričajo.

Kedar je pa vršičevje (prašnično razcvetje in del stebila z listjem vred nad gornjim storžem) skoraj suho, listje deloma rujavo, velo in zrnje uže mlečno se za-

more vršičevje porezavati, a le kedar nas sili k temu pomanjkanju krme ali neugodno vreme za normalno zorenje, osobito za zorenje poznih sort koruz. Mi dobimo na ta način precej krme, dasiravno ne čisto frišne in sočne, pa vendar dokaj priljubljene in dobre za molzne krave in to mnogokrat v kaj priložnem času. Ne dá se oporekati, da pridelamo vsled porezovanja vršičevja tudi v tem času vendar le manj zrna. Istina je! Množina manj pridelanega zrna je pa vendar le tako mala, da ni sorazmerna z vrednostjo v vršičevji dobljene krme.

Prezira se pa najlažje še škoda na množini in dobroti pridelka prouzročena vsled porezovanja vršičevja v dobi, ko je uže krovno listje na storžu skoraj suho.

Če se toraj vršičevje prezgodaj ne porezava, se tak način iz koristenja rastoče še koruze ne sme zametavati tako odločno, kakor trdijo nekoji, marveč je porezovanje vršičevja pri koruzi v marsikaterih slučajih jako vporabljiv pripomoček pri krmenji osobito za časa pomanjkanja krme, kakor tudi za pospeševanje dozorenja koruze.

Opomniti mi je pri tem še to, da vsled porezovanja vršičevja seme za setev ni nikdar tako dobro in tem slabše, čem prej smo se lotili porezovanja. Da se pa tudi koruza vsled porezovanja vršičevja rajše in hitrejše presorta, to je, da zgubi hitrejše prvotne bistvene lastnosti sorte, je umljivo, da, očitno!

Gospodarske izkušnje.

Čiščenje bakrenih kotlov.

Stolče se kos opeke v fino moko, katera se potem še preseje skozi tanko sito ali drugo primerno tkanino; na to vzame se suknena cunja, ki se pomoči v navadno laško (ribsovo) olje ter postupa z opekino moko. S to cunjo drgne se kotel toliko časa, da zgubi vse maroge in lise. Ko je enkrat to delo dovršeno, zbriše se kotel z drugo suho cunjo ter slednjič s fino stolčeno kredo toliko časa drgne, da se kotel sveti.

Premočeno obuvalo

se najhitreje in najboljše posuši, če se precej, ko se je izzulo, napolni s suhim ovsem. Oves ima lastnost, vlažnost na-se potegniti in ker se pri tem tudi napné, obdrži obuvalo svojo prvotno obliko.

Zimska grašica.

Časih trpijo kmetovalci pomanjkanje krme za živino, posebno spomladi, ko je zimska klaja porabljena, nova zelena pa še ni prirastla. V takošni stiski pomaga zimska grašica. Ta je posebna sorta navadne grahore, ki pa prenaša zimski mraz. Ona stori povsod dobro, kodar navadna poletna grašica prospeva, tudi zemlja se jej pripravi enako tej. Sejati jo je treba kolikor mogoče rano; avgusta in prve dni septembra, da se mlade rastlinice še pred zimo ukrepijo. Pozimi časih slabo kaže, kar je pa le navidezno, ker si kmalu opomore, ko nastopi topleje vreme. Za krmo se kosi pred deteljo. S košnjo ni čakati, ker grašica hitro raste in kmalu poleže. Rano pokošena grašica požene drugokrat in daje še dovolj krme za drugo košnjo. Semena daje več kakor poletna grašica. Najbolje je sejati zimsko grašico v strnišča, s katerih se je žito spravilo meseca julija ali v začetku avgusta.